

ШЫН

Ниитилел-политиктиг солун
Солун 1925 чылдың август 31-де үнүп эгелээн

№ 50 (16112) ♦ 1999 чылдың июль 3, суббота ♦ Ат салган шагы ♦ Садар ертээ дугуржула өзүгар. 19.15

КАА-ХЕМНИ КЕЖИЛДИР...

БАЙЫРЛАЛДЫН БУДУУЗУНДЕ АЖЫГЛАЛГА КИРЕР

Каа-Хемни кежилдир чаа көвүргүнү тудуу доостурунче чоокшулаан. Көвүргү тудуунда ажил хайнышкынын-ла чоруп турар. "Шаанда ажыг-лаалга кирер тудугну туду-жудар кылып доозуп турда ындыг боор чүве болгай, бо тудугну көрүп турарга безин кижиниң сеткилинге өөрүчүг-дүр" — деп, чанымга турган Красноярск куртууг орус акый чугаалады. Көк-Тей чанында бо көвүргүнү тудуунун белектел ажилдарын 1994 чылда "Тыва автоорук" эргеледи кылып эгелээн. Көвүргүнү Новосибирск хоорайда "Сибирь көвүргү" акционер ниитилелдин Красноярск хоорайда 7 дугаар көвүргү-тудуг отрядының Михаил Борисович Быковка баштапкан тудуужулары 1996 чылдын чазынында кылып эгелээн.

Тудужулар Красноярск биле Кызыл аразына ээлчег аргазы-биле 3 кышты 4 чайны чурттап, ажылдап эрттирдилер. Бир бригада 15 хонгаш-ла солчуп, дараазында брига-дага хүлээди берип, ээлче-жип-солчуп ажылдап келген-вер.

— Мында ажил чымыштыг. Уш чыл болганын эскербиң бардымыс. Бичанмай кан-чаар, ээлчег аргазы-биле ажылдап турар ажылчынарга хостуг үе турбас. Бис хүнде 11-12 шак ажылдаар ужурга таваржыл турдувус. Тудуг материалдары четчир турда, чайгы чыгы хүнү козулу ажыглап турдувус. Каа-Хем Улуг-Хемнин бир улуг адыр болгаш тудууга шаптарга-зынгер турган. Оон кадында үер-чайык биске шаптыктап турган болгай. Көвүргүнү узуну 310 метр, ол-бо талазы-биле катал аларга, 500 метр чегге тудуг-монтаж ажилдарын кылып чорудар бис.

Бистиң бригаданыс моор мурунда Улуг-Хемни кежил-дир чаа көвүргүнү кылган болгаш бедик мергежилди ажилчынар хей. Чамдык ажилчынар 3-4 мергежилди шингээди алган ажылдап чорууру көвүргү тудуунга дыка деткичелиг болур-дур — деп, прораб Владимир Коврилин чугаалады.

Акса-тогериктин нарын-берге бо үезинде көвүргү кылып ап деп чүве ындыг-ла белең эвес болганын "Тыва автоорук" эргелединиң начальниги С. С. Санаа мынчаар чугаалаан.

— Арай боорда РФ-тин Орук департаментинин көвүргүнү кылып чопшээрди апкыш, оон кылар тудуужуларын дилеп, көгүлдү, орта чугаанын кандыг-даа аргазын ажилдаар ужурга таваржыл турдувус. Оон кадында 1991 чылда Тывага болган, национа-лиси чорүлдээлери

эвес ажылдап, керээде болгаш төлөвиледе көрдүнгөн ажилдарга кандыг-даа хажыдышкын чок үе-шаанда кылып, багай эвес ажылдап келгени демдеглес артам чок. РФ-тин Орук департа-ментини чыл санында кылар ажилдарнын хемчээлин улгаттырып, акша-тогерикти көвүдери берип келгенин, көвүргү бо чылын октябрь айда ажыгалага кирер дээрзинге бүзүрелдиг бис, ол дээш кижилерүз харысалгалыг унастокта ажылдап турар.

Көвүргү тудуун шалыпкын чорудар, ону үезинде ажы-галга кирер дээш "Тыва ав-тоорук" эргелединиң началь-ниги С. С. Санаа баштаан тус-кай штаб тургустунган. Штаб недела иштинде кылган ажилдын түнелин үндүрүп, дараазында неделада кылар ажилдарнын планын тургузуп, штаб кеңигүнү харысалгалыг ажилдакчыларга тодаргай даалганы берип турар. Көвү-ргү бо чылын РФ-тин Орук департаментинин 45 млн. рубльди тускайлап берген.

Тыва автоорук эргелединиң тускай эртемчилериниң санап үндүргенин өзүгар аларга, 65 млн. рубль херек болуп турар. Төлөвиледе чедир көрдүнгөн ажилдарын тыптып көзү, оон кадында кывар-чаар материалдарын өртээнин көрдүнгөн план өзүгар чоруп орар. Ында беш улуг организация доктаамал ажылдап турар Сарыг-Селтин, Кызылдын орук-септелге-тудуг эргеледери, "Тыва суг мелдиоракти" механизация эргеледи, "Көвүргү тудуг" акционер ниитилел, кызыгарлаттырган харысалгалыг эштежилге "Сардаан". Кылар ажилдар ам-даа хей. Көвүргүнү эне-кырында кан демирлерни чадып, дунзаалап, ээрип турар. Чүгге көвүргүге 1500 тонна металл ажыгалтыган. Ону Улан-Улэнин заводундан бээр сөөктен. Көвүргү тудуу нарын болбайн канчаар, орта бедик мергежилди тускай эртемчилерин херек дээрзин көвүргү тудууну удурткучу Михаил Борисович Быков мынчаар чугаалады:

— Бо мезн Тывада ийн дугаар кылып турар көвүргү-дүр. Ам-лаа кылар ажилдар улуг. Дарга Красноярсктен 25 кижилер. Ажыгалага кирер тудуг болганда, ажил-чынарнын көвүдери тудары эргежок чугуда апарган. Чүгү дээрге, көвүргүнү кол кылар ажилдарын бистер доозар бис. Көвүргүнү ийн ужунга 144 муң тонна сайны тогер, оон бетоннап кылар, кара шыгыр-биле чадар дээш, бо ажил-дарны биске дузалажып келген организациялар кылып турар. Нити ажилдын

кабазын бирги удаа-ла эскердим. Директор ол-бо арга-хевирлерин ажыглап, хол үжүнү каш катал салып тур-гаш, "Революцияның чабыш-жы" совхозтун чүс тонна тараа үрезини бо чазын чээй тыртып алган. Ол тараа үрезиниң кожуун денелдиг удул дарга-бошкалар хунаа-жык турган ыназылгы. Ам канчаар, өске көдээ бугурул-гелер-биле үдежип-хуваажыр байдалга ол таварышкан.

Тус черин байдалдарына таарыштыр районуттуунга үрезин ангы-ангы биче бугурулгелерге хире-шаа-биле үнүп чыдар.

— 450 гектар шөлге тараан тарыдымыс. Чыл шала калдыг-берге болуп-тур. Ылангы хей шергидин хөлчөк коргуп тур мен, шартылаалар таварышрга, чүү-даа артпас — дээш, директор өршээл дилээниг шинчизин көргүстү.

ЧЕДИШКИННЕРНИ, ТИИЛЕГЕНИ КҮЗЭЭН

Июль 1-де Чазак бажынынга ТР-нин Президентизи Ш. Д. Ооржак "Азия төвүнүн даңгыназы" деп делегей чергелиг биги мөөрейде киржи келген Японияны, Муруну Кореини, Саха (Якут), Калмык, Бурят, Хакас, база Тыва республикаларын чараш кыстарын болгаш оларын деткиччилерин хүлээп алган. Делегей чергелиг биги мөөрейин удурткучузу, Тываның куруне шанналынын лауреады, ТР-нин уран чүүлүнүң алдарлыг ажылдакчызы Вячеслав Донгак Президент Ш. Д. Ооржакка келген аалчыларны таныштырар, чер-черлерин, даңгыналарына эге

состерни берген. Даңгыналар Президентиниң чыгы хүлээп алышканын үнелеп, сеткилин ханызындан өөрүп четтиргенин илеретпешаан, конкурсту сонуургап кээп көөрүнче чалаан. Муруну Көрейден болгаш Саха (Якут) республикадан чараш кыстар Тываның тывызыксыг онзагай бойдус чурумалын магадап ханмаанын демдеглээрнер. Президент Ш. Д. Ооржак Азия диптин географтыг төвүнде бурун тыва черде бир дугаар эртип турар чараш кыстар мөөрейи ангы-ангы чоинарны чоокшаштырып таныштырган республиканың

культура амыдыралында баз бир чаа чүүл дээрзи демдеглээ. Ону чедип алы дээш улуг ажылды кылы чоруткан, мөөрейин органи закчызы Вячеслав Донгакты РФ-тин алдарлыг артиз Надежда Даржааның ажылы Президент үнелеп, деткээни ТР-нин Президент Административиниң мурунда Тываның агаар-бойдузуну культуразының дугайык ховар номнарын белекте кылдыр аалчыларга тывы каш, Президент мөөрейи барып көөрүн аазааш, чараш кыстарга чедишкенинри болгаш тиилелгени күзөөн. Айлаң ООРЖАК.

ПАРЛАЛГА КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ

Тыва Республиканың Президенти Ш. Д. Ооржак дун парлалга конференциязын

эрттирген Кыдатка, Москвага ажил-албан кылып чоранынын түнелдерин чугаалап

берген болгаш журн-листтерини алыштырганына харылаан.

ТР-нин Президентизиниң кубогу дээ

Хөл бөмбүкчүлериниң мөөрейи

Хөл бөмбүүнге Тывага Президент кубогу тургусканыдан бээр бо чылын бешки юбилейлиг маргыдааны эрттирип турар. Эр, херээжен улустун 40 ажыг командалары боттарынын бөлүктөрине биги чер дээш спортчү чидиг демиселди июль 1-де эгелээн.

Кызылдың Дыштанылганы болгаш культураның национал паргыныга дугаар тыртышкынын соон дарый дораан эгелээн кежээки оюннарга эр улустундан Тес-Хем, Ак-Довурак, "Динамо", Чөөн-Хемчик командалары боттарынын удураныкчыларын улуп алгылаан. Судья колле-гиязынын санап турары-биле алырга, баштайгы оюннарда-ла маргылдайгы чорүлдээр тыптып келген.

дүрүмнеринде сөөлү өск-рилгелерин семинары киржилдеринге чугаалды берген.

Чижээлээрге, Ак-Довурак-тын команданыга уттуруп каан улуг-хемчилер хоумдал кирген. Чүгү дие ында алыс боду Ак-Довуракка өскен, төрээни, чурттап чоран-даа болза, Андрей Манчин сөөлүгү үеде Саян артында Шарыпо-вода ажилдап турар деп Улуг-Хем команданын кежигүн-нерин хоумдал кирген чигизинишкенинин кол утказы ынды болган.

тиилелгени улуг-хемчилерин талазынче кири санаар. "Чонар-Даштын" уруглары Тожу команданында база "чакпыл" ойнакчылар бар деп каразып турар. Тожу команданын тренери Миха-ил Колдун бадыткалы-биле алырга, оон ойнакчылары Абаканда ажилдап, чуртта-вайн турар, олар ийни дугур-жулга керээ-биле чуртталгыз аайлажып, Тожуда көжүп чедип келеш ажилдап турар, а бир орус уруг ол кожууда даштык дыл башкылап чедип келген болуп турар.

База ол ышкы маргылда ны шынарлыг эрттирерин Россия Федерациязын катогориязын эдилээ Николай Кузенин, Григори Сарылар болгаш эки шитке үндүр Михаил Базаан Кызыл-оол Дөтпе ышкы хоочуннарын үдүү улу дээрзин маргылаанын ко судьазы Лазо Седип демдеглэ турар.

Бир эвес ак-довуракчы Андрейни кири бижилдигеи команданы төлээлп турар хоорайында чок болур болза,

Мындыг хевирлиг чөрү-дээлери шитпирлээрине Москвадан чаладып келген делегей чергелиг судья Константин Владимирович Подгорный дузалажып турар. Ол Россиянын волейбол талазы-биле судья коллегия-зынын даргазынын оралак-чызы Боду Москвада чурттап турар. Делегей чергелиг дуржулдагы судья бо улуг маргылда эгелээриниң муруну чартында хол бөмбүүнүн

Мында келген командаларнын чаарттынып, аныксы турары демдеглескенни Эрткен чылан чемпионна Чөөн-Хемчик кожууну команданында (капитан Тимофей Ооржак) бо чылы ортумак школа дооскан Менг Куулар, Фазиль Ооржак, Ая Монгуш ойнап турар.

Депутаттарның кичээнгеинге

Тыва Республиканың Дээди Хуралынын (Парламентизиниң) он үшкү сессиязынын хуралы 1999 чылдың июль 6-да 9 шакта Дээди Хуралдың хуралдар залына болупун диннатты.

ТР-НИН ДЭЭДИ ХУРАЛЫНЫН АППАРАДИ.

"АЙЫЛ ЧОК ДУГУЙ"

Чогад тергечилериниң "Айыл чок дугуй" деп Бугу-россияның конкурсу-маргыдаанын түнел оюнлары бо чылдың июльда Нижегород обланын "Салют" чойга лагерге болуп эркен. Аноа бистер республикадан № 12 школдан Анастасия Мосленникова, Юлия Ильина (№ 15 школа), Александр Баскровский (№ 12 школа) киришкеш келгенер. ТР-нин орук шимчозшкениниң айыл чок чорунуң тлазы-биле инспекциясы ол команданың деткичизи болган.

Ол конкурс-маргылда мын-ды сорулганы салган: элээ-дилерин болгаш уругларын кирилдиге-биле орук транспорттуң озал-ондаан (ОТО) чайладырынын талазы-биле ажылды сайзыраң-гайжыдары, орук шим-чозшкениниң дүрүмнерин (ОШД) бичин кижилер ортузунга суртаалдары, орук-тарга болгаш кудумчуларга боттары айыл чок байдалга ап чоруу кылдыр өөредип чаңчыктары. Ол-ла мар-гылда-конкурса орук шим-чозшкениниң айыл чок чорунуң талазы-биле куруне инспекциязынын база улус өөредилгезиниң уругларын

шөлче мөөрейлеп үнүпкен. Алаан-мөөрейин 8 үе-чадага чарган. Орта чадаг-тергени билдиги башкарары, автохорайжыга чорууру, чадаг-тергенин техниказын билдир, эстафета, орук шимчозшкенине шыгалда, эмчи дузасы болгаш оон-даа өске чүүлдер кирген. Маргылдаанын көрүштү солдунуна 5 хүннер билдирпейн караш дээш Маргылдааны байырлыг байдалга хаап турда, сагыш-сеткилге шала кударанын болза-даа, чанар ой келген. Анык чадаг-тергенин улуг делегем Россиянын ангы-ангы булунарында чурттап турар үе-чегелери-биле чок таныжып, хей-хой чаа өнүктүрер болуп тарап, аалораның омак-хөгүгү айттанганар.

Ол конкурс-маргылда мын-ды сорулганы салган: элээ-дилерин болгаш уругларын кирилдиге-биле орук транспорттуң озал-ондаан (ОТО) чайладырынын талазы-биле ажылды сайзыраң-гайжыдары, орук шим-чозшкениниң дүрүмнерин (ОШД) бичин кижилер ортузунга суртаалдары, орук-тарга болгаш кудумчуларга боттары айыл чок байдалга ап чоруу кылдыр өөредип чаңчыктары. Ол-ла мар-гылда-конкурса орук шим-чозшкениниң айыл чок чорунуң талазы-биле куруне инспекциязынын база улус өөредилгезиниң уругларын

орук транспорт травматизин болдурбас дээш хемчеглер чорудар ажилдакчылары ажыктыг семинарны эрттирген.

Эрес-оол ХААЖЫК.

1. ЧОНУН ЧЕМГЕРЕ БЕРГЕН

Алефтина Хүлер-ооловна Байкара көдээ бүдүрүлгө продукциязын бүдүрүп-сайгарынын дуржулганы Бин-Хем кожуунун Торгота шиндизил өскөн. Ол оноо орт ажыл-сыйы ажылды алгаш, каш чок улаштыр чөр болгаш мал-биле ажилдаан. Э-хорендиге, мал-маганга ээ-харысалгалыг болурунү хымы тылкан орт удурткучу бөгүндө "Хадин" совхозтун директору.

Ук көдээ бүдүрүлгө тайга эдээнде, эн чурумалдыг тыва булунарнын бирээзинде. Оон чоок-кавызы, турлаг-сууру курорт-дыштанылга ораны шинчилг. Төптөн үндүр кылаштарга, кат, тоорук, мөөгү, чер билбес кижилер аза берип болгу деп калбак ногаан эзим, эм-танга ажыглаар өтү-үнүштер.

— Экономиктиг буураашкын соон дарый база катал бут кырынга турарына агаар-бойдузу таарымчалдыг-лаа девискээрге чик эвез билдигин. Ычангаш Бин-Хем кожуунун мурунда турган улуг дуржулдагы чыгаргазы (чатырчыкы К. А. Маспик-оол) "Хадин" совхозтун директоруна Алефтина Байкараны томулаан.

Херээжен директор-биле мени У. Д. Дөмүр-оол — Көдээ ажил-агы болгаш аш-чем ямызынын мал ажилды-нын килдизиниң начальниги таныштырып кагды.

2. ШУУРГАН СООНДА

Чамдык чылдарда июнь ай хөлчөк чаттыг болулар. Чер ногаарып, чечектер саглан-наын бээрге, алды айда хат-шуурган дужуп, хар нааи бээр — бойдустан база бир чиктиг болушкуну. Ону ада-өбөлүсүниң кончүг эки билер чоран. Өшкүнү оорганзын, өезин, иштиниң дүгүн артырып каар болгай. Шуут тазартып кыргып кааптарга, ылангы хөпкелер өл-соокка сырныгы бээр. Чамдык хоочун малчынар өшкүлдериниң чүгүл чөгүн дырап тургаш чып ап, быгынарын кыргылап алгылаан боор. Көөрге, чараш-даа Малга ынак чоруктун база бир демдээ-дир ийн.

— Чангыс-даа инектин күн-башы кызыртайпайн берээр! Мал эң эвес болгай. Бүдүрүк-чүдүг эки бир уксаадан кырып алынар.

ЧӨПШЭЭРЕЖИЛГЕ ЕЗУГААР ТӨЛЕЛГЕ

Саян-Шушенск дүш шыг-жамырынын ажыгалды сугаш Саян-Шушенск ГЭС-тен кээп турар акша-хөргенин үле-гезиниң чурумуну дугайында Красноярск край, Хакасия Республика, Тыва Республиканын аразында чөп-шээржежилге хамаарыштыр ТР-нин Чазак доктаал хүлээп алган.

Төлээрини тарифтерин Хакасия Республиканың Дээди Хуралы бадылаар. Амгы үеде Енисей хемнин бас-сезинде алдыган 1 муң киловатт-шак электро-энергиянын чангыс ай төлээр түнүгү 3,2 рубль.

И Ю ЛЬ 5-ТЕН 10-ГА ЧЕДИР

Генеральный июль 5

ОРТ
6.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ
9.00 КУЛЬТУРА МЕДЭЭЛЕРИ
12.00 КУЛЬТУРА МЕДЭЭЛЕРИ
14.30 "Калы" деп программа
15.00 МЕДЭЭЛЕР
15.15 "Гарри — хар кижии" т/с
15.40 Мультипликация
15.55 Сылдыстар шагы
16.30 Он алды харга чедир...
17.00 "Бинакшылдын нүүрү-биле" т/с
18.00 МЕДЭЭЛЕР
18.15 "Графиня де Монсоро", уран-чечен фильм
19.15 "Бистер" деп программа
20.00 "Викарийин бажынчыга өлүрүшкүн", детектив. 1-ги сериясы
21.00 УЕ

12.00 КУЛЬТУРА МЕДЭЭЛЕРИ
12.20 "Парижге көрүш" уран-чечен фильм
14.20 Мультипликация
14.30 "Калы" деп программа
15.00 МЕДЭЭЛЕР
15.15 "Гарри — хар кижии" т/с
15.40 Мультипликация
15.55 Сылдыстар шагы
16.30 Он алды харга чедир...
17.00 "Бинакшылдын нүүрү-биле" т/с
18.00 МЕДЭЭЛЕР
18.15 "Графиня де Монсоро", уран-чечен фильм
19.15 "Бистер" деп программа
20.00 "Викарийин бажынчыга өлүрүшкүн", детектив. 1-ги сериясы
21.00 УЕ

21.35 Агаар
21.40 "Чажыт материалдар", т/с
23.20 КӨРҮШ
00.00 Бут бөмбүүнүн допчулары
00.35 "Албан-дужаалындан кудуларттырган", уран-чечен фильм
01.10—01.30 МЕДЭЭЛЕР
"РОССИЯ"
7.00—9.45 Эртегинин мендизи-биле, Россия!
7.20 Шупту улус ынча джир
7.45—7.56 Дамчыдылгалар программасы
9.15 Дежурный кезек
9.45 Бараннарны — почта дамчытыр
10.10 "Миледи", т/с
11.00 МЕДЭЭЛЕР

11.35 "Бичи тоянчы", уругларга т/с
12.30 КӨРҮШ
13.30 Мультипликация
13.45 Музыка
14.00 МЕДЭЭЛЕР
14.30 "Антонелла", т/с
15.25 "Байлар болгаш алдарлыгылар", т/с
15.35 Музыка
16.30 "Баштайгы ошкакышы-кынар", т/с
17.00 МЕДЭЭЛЕР
17.30 Суурга
18.05 Геоопатия болгаш кадыкшыл
"ТЫВА"
18.15 "Ажыл-херек эргелекчи-зи", видеофильм. 1-ги кезээ
18.40 МЕДЭЭЛЕР
18.50 "Спортчу мөөрей". Су-

мо маргылдааы.
19.05 Диалог
19.25 ТЫВА ЧЕРДЕ
19.45 Коллаж
"РОССИЯ"
20.00 МЕДЭЭЛЕР
20.30 Тодаргайы-биле
20.45 "Аншлаг", көргүзөр
21.20 "Шыдаар болзунза, ершээ көр...", мелодрама
22.50 Урмас Отт Наталья Тарасова-биле беседада
00.00 Дежурный кезек
00.15—00.45 МЕДЭЭЛЕР
НТВ
7.00 БӨГҮН
7.25 Градусник
7.30 Криминал
7.40 Мен — камгалакчызы мен
7.50 Дуза
8.05 Дириг амытаннар дугайында медээлер
8.10 Мультипликация
8.20 Кардан өзээ

7.50 Дуза
7.55 Акша айтыры
8.05 Дириг амытаннар дугайында медээлер
8.10 Мультипликация
8.20 Кардан өзээ
8.25 Градусник
8.30 Криминал
8.45 Акша айтыры
9.00 БӨГҮН
9.10 "Чедимчелиг солдаттар", уран-чечен фильм
10.00 БӨГҮН
10.15 ДУУНГУ ТҮННЭЛДЕР
11.15 "Ойнаар-кыстар", т/с
11.30 "ТҮННЭЛДЕР"
12.00 БӨГҮН
12.20 "Хуртуден чайла!"
12.30 "Эрги телевизор" көргүзөр
14.00 БӨГҮН

14.20 "Өлүрүшкүн дугайында ол херээжен бизээ", т/с
15.20 БО ШАКТА
16.00 БӨГҮН
16.25 "Нью-Йорк. Төп парк", т/с
17.20 Дуза
18.00 БӨГҮН
18.30 ТҮННЭЛДЕР. Дүнеки чугаалар
19.05 "Сансет Бичиге ынакшыл болгаш оң чажыттары", т/с
20.00 БӨГҮН
20.25 "Истекчи Нэш Бриджес", т/с
21.20 "Бармен "Алдын якорьдан келген", детектив
23.00 БӨГҮН
23.40 Хүнүн маалыры
00.05—00.28 ИТОГО

ТВ ЦЕНТР
13.55 МЕДЭЭЛЕР
14.15 "Буруулуу", т/с
15.25 "Экспедиция", барымдаалыг сериал
15.55 МЕДЭЭЛЕР
16.00 "Синдикат-2", уран-чечен фильм, 5-ки сериясы
17.40 Петровка, 38
17.55 МЕДЭЭЛЕР
20.30 "Бирги чергенин өлүрүшкүнү", т/с
21.25 "Элвин болгаш хөөруктер", м/с
21.55 МЕДЭЭЛЕР
23.55 КЕЖЭЭКИ МЕДЭЭЛЕР
00.30 "Бок аштакчылары", уран-чечен фильм
03.00 "Омерта, азы Ыттавас дугайында саавыр", т/с
05.00 МЕДЭЭЛЕР

Генеральный июль 6

ОРТ
6.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ
9.00 МЕДЭЭЛЕР
9.15 "Бинакшылдын нүүрү-биле" т/с
10.15 Каткы-хөг панорамасы
10.50 Хуу библиотека
11.00 "Сылдыстар дайны", ужураалдарыг сериал
12.00 МЕДЭЭЛЕР
12.15 "Ералаш", к/ж
12.35 Кадыкшыл
13.00 "Амы-тындан артык салыг", т/с
14.00 Мультипликация
14.30 "Калы" деп программа

15.00 МЕДЭЭЛЕР
15.15 "Гарри—хар кижии", т/с
15.45 Аас-кежиктиг таварылга
16.30 Он алды харга чедир...
17.00 "Бинакшылдын нүүрү-биле" т/с
18.00 МЕДЭЭЛЕР
18.15 "Графиня де Монсоро", уран-чечен фильм
18.15 Он мынчаар болган "Василий Сталиннин амыдыралы болгаш өлгөнү"
20.00 "Викарийин бажынчыга өлүрүшкүн", детектив. 2-ги сериясы
20.45 Тамчыктыг удунар, чаштар!
21.00 УЕ
21.35 Агаар
21.40 Ындыг болзажок
21.50 "Бир-де катан чаас-

каан", уран-чечен фильм
23.35 "Абажур"
00.05 "Караңгы дээр", уран-чечен фильм, 1-ги сериясы
00.55—01.15 МЕДЭЭЛЕР
"РОССИЯ"
7.00—9.45 Эртегинин мендизи-биле, Россия!
7.20 Шупту улус ынча джир
7.35 Айыл чок чорук
7.45—7.56 Дамчыдылгалар программасы
9.15 Дежурный кезек
9.45 Бараннарны — почта дамчытыр
10.10 "Миледи", т/с
11.00 МЕДЭЭЛЕР
11.35 "Бичи тоянчы", т/с
12.30 "Мээн өг-бүлөм"
13.30 Мультипликация
13.45 Музыка

14.00 МЕДЭЭЛЕР
14.30 "Антонелла", т/с
15.25 "Байлар болгаш алдарлыгылар", т/с
16.15 Музыка
16.30 "Баштайгы ошкакышы-кынар", т/с
17.00 МЕДЭЭЛЕР
17.30 Суурга
18.05 Геоопатия болгаш кадыкшыл
"ТЫВА"
18.15 "Ажыл-херек эргелекчи-зи", видеофильм. 2-ги кезээ
18.40 Чайгы чайганыш
18.55 МЕДЭЭЛЕР
19.05 "Хоочуннар аравыста", Р. С. Хунан-оол
19.30 МЕДЭЭЛЕР
19.40 Коллаж

"РОССИЯ"
20.00 МЕДЭЭЛЕР
20.30 Тодаргайы-биле
20.45 "Аншлаг", көргүзөр
21.20 "Шыдаар болзунза, ершээ көр...", мелодрама
22.50 Урмас Отт Наталья Тарасова-биле беседада
00.00 Дежурный кезек
00.15—00.45 МЕДЭЭЛЕР
НТВ
7.00 БӨГҮН
7.25 Градусник
7.30 Криминал
7.40 Мен — камгалакчызы мен
7.50 Дуза
8.05 Дириг амытаннар дугайында медээлер
8.10 Мультипликация
8.20 Кардан өзээ

8.25 Градусник
8.30 Криминал
8.45 Акша айтыры
9.00 БӨГҮН
9.10 "Сансет Бичиге ынакшыл болгаш оң чажыттары", т/с
10.00 БӨГҮН
10.15 Криминал
10.45 Телеюан
11.15 Мультипликация
11.25 "Мен болгаш мээм ыдым", дог-шоу
12.00 БӨГҮН
12.20 "Хуртуден чайла!"
12.30 "Эрги телевизор" көргүзөр
14.00 БӨГҮН
14.20 "Истекчи Нэш Бриджес", т/с
15.20 БО ШАКТА
16.00 БӨГҮН
16.25 "Нью-Йорк. Төп парк", т/с

17.20 Дуза
17.45 Криминал
18.00 БӨГҮН
18.30 БО ШАКТА
19.05 "Сансет Бичиге ынакшыл болгаш оң чажыттары", т/с
20.00 БӨГҮН
20.30 "Истекчи Нэш Бриджес", т/с
21.25 "Елчинин чүрээ"
22.40 "Ойнаар-кыстар", т/с
23.00 БӨГҮН
23.40 Хүнүн маалыры
00.00 "Чажыт дугуржулга", уран-чечен фильм
00.40—01.18 Антропология
ТВ ЦЕНТР
13.55 МЕДЭЭЛЕР

14.15 "Буруулуу", т/с
15.25 "Экспедиция", барымдаалыг сериал
15.55 МЕДЭЭЛЕР
16.00 "Синдикат-2", уран-чечен фильм, 6-гы сериясы
17.40 Петровка, 38
17.55 МЕДЭЭЛЕР
20.30 "Бирги чергенин өлүрүшкүнү", т/с
21.25 "Элвин болгаш хөөруктер", м/с
23.55 КЕЖЭЭКИ МЕДЭЭЛЕР
03.00 "Омерта, азы Ыттавас дугайында саавыр", т/с
03.55 Петровка, 38

Генеральный июль 7

ОРТ
6.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ
9.00 МЕДЭЭЛЕР
9.15 "Бинакшылдын нүүрү-биле" т/с
10.15 "Каламбур"
10.50 Хуу библиотека
11.00 "Сылдыстар дайны", ужураалдарыг сериал
12.00 МЕДЭЭЛЕР
12.15 "Добрий день", телеканал
13.00 "Амы-тындан артык салыг", т/с
14.00 "Делегейи дескиндр 80 хонук", м/с

14.30 "Калы" деп программа
15.00 МЕДЭЭЛЕР
15.15 "Гарри—хар кижии", т/с
15.45 Тергин өнүктөр
16.00 Дунжунин кыгызы
16.30 Он алды харга чедир
17.00 "Бинакшылдын нүүрү-биле" т/с
18.00 МЕДЭЭЛЕР
18.15 "Графиня де Монсоро", уран-чечен фильм
19.15 КИЖИ БОЛГАШ ХООЙЛУ
20.00 "Отель Бертрам" детектив. 1-ги сериясы
20.45 Тамчыктыг удунар, чаштар!
21.00 УЕ
21.35 Агаар
21.40 Ындыг болзажок
21.50 "Билли Батгейт", уран-

чечен фильм
23.45 Александр Гордон. "Будулаазынар чындзы"
00.15 "Кара дээр", уран-чечен фильм, 2-ги сериясы
01.05—01.25 МЕДЭЭЛЕР
"РОССИЯ"
7.00—9.45 Эртегинин мендизи-биле, Россия!
7.20 Шупту улус ынча джир
7.45—7.56 Дамчыдылгалар программасы
9.15 Дежурный кезек
9.45 Бараннарны — почта дамчытыр
10.10 "Миледи", т/с
11.00 МЕДЭЭЛЕР
11.35 "Бичи тоянчы", т/с
12.30 "Мээн өг-бүлөм"
13.30 Мультипликация
13.45 Музыка

14.00 МЕДЭЭЛЕР
14.30 "Антонелла", т/с
15.25 "Байлар болгаш алдарлыгылар", т/с
16.15 Музыка
16.30 "Кузже долгатынар", Уруглар оюну
17.00 МЕДЭЭЛЕР
18.00 Мультипликация
18.10 Геоопатия болгаш кадыкшыл
"ТЫВА"
18.20 "Ажыл-агый эргелекчи-зи", видеофильм. 3-кү кезээ
18.45 МЕДЭЭЛЕР
18.55 "Тегерик стол" "Тывага профессионал спорттун хөгжүлдесинин дугайында
19.35 МЕДЭЭЛЕР
19.45 Коллаж

"РОССИЯ"
20.00 МЕДЭЭЛЕР
20.30 Тодаргайы-биле
20.40 Боду бодунга режиссер
21.20 "Жановская кудумчузу өлүрүшкүн", политиктиг детектив
22.55 Национал музыка фестивалы
00.05 Дежурный кезек
00.20 МЕДЭЭЛЕР
00.50—01.17 Автошоу
НТВ
7.00 БӨГҮН
7.40 Градусник
7.45 Криминал
7.55 Мен — камгалакчызы мен
8.05 Дуза
8.10 Дириг амытаннар дугайында медээлер
8.15 Мультипликация

8.15 Мультипликация
8.25 Кардан өзээ
8.35 Бөгүн — Москвада
8.50 Акша айтыры
9.00 БӨГҮН
9.10 "Сансет Бичиге ынакшыл болгаш оң чажыттары", т/с
10.00 БӨГҮН
10.15 "Барман "Алдын якорьдан келген", детектив
11.40 "Хүрээлел"
12.00 БӨГҮН
12.20 "Хуртуден чайла!"
12.30 "Эрги телевизор" көргүзөр
14.20 "Истекчи Нэш Бриджес", т/с
15.20 БО ШАКТА
16.00 БӨГҮН
16.25 "Нью-Йорк. Төп парк", т/с

17.20 Дуза
17.45 Криминал
18.00 БӨГҮН
18.30 БО ШАКТА
19.10 "Сансет Бичиге ынакшыл болгаш оң чажыттары", т/с
20.00 БӨГҮН
20.25 "Истекчи Нэш Бриджес", т/с
21.20 "Гетманниц эртинелери дээр, бурунгаар", уран-чечен фильм
23.00 БӨГҮН
23.40 Хүнүн маалыры
00.00 Бут бөмбүү. Россиянын чемпиодалы
02.00—02.51 Антропология
ТВ ЦЕНТР
11.55 МЕДЭЭЛЕР
14.15 "Буруулуу", т/с

15.20 "Экспедиция", барымдаалыг фильм
15.55 МЕДЭЭЛЕР
16.00 "Магаданчыг Бермуд", уран-чечен фильм
17.40 Петровка, 38
17.55 МЕДЭЭЛЕР
20.30 "Бирги чергенин өлүрүшкүнү", т/с
21.25 "Элвин болгаш хөөруктер", м/с
21.55 МЕДЭЭЛЕР
22.15 Сайгарлыкчы Москва
23.55 КЕЖЭЭКИ МЕДЭЭЛЕР
00.30 "Хирлиг ашталар", уран-чечен фильм
03.00 "Омерта, азы Ыттавас дугайында саавыр", т/с
03.55 Петровка, 38
05.00 МЕДЭЭЛЕР

Генеральный июль 8

ОРТ
6.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ
9.00 МЕДЭЭЛЕР
9.15 "Бинакшылдын нүүрү-биле" т/с
10.15 Джентльмен-шоу
10.50 Хуу библиотека
11.00 "Сылдыстар дайны", ужураалдарыг сериал
12.00 МЕДЭЭЛЕР
12.15 "Добрий день"
13.00 "Амы-тындан артык салыг", т/с
14.00 Мультипликация
14.30 "Калы" деп программа
15.00 МЕДЭЭЛЕР

15.15 "Гарри — хар кижии", т/с
15.45 Хуулаазынар, азы Синема
16.00 "Сезам кудумчу"
16.30 Он алды харга чедир...
17.00 "Бинакшылдын нүүрү-биле" т/с
18.00 МЕДЭЭЛЕР
18.15 "Графиня де Монсоро", уран-чечен фильм
19.15 "Утпазынар дээр"
20.00 "Отель Бертрам", детектив. 2-ги сериясы
20.45 Тамчыктыг удунар, чаштар!
21.00 УЕ
21.35 Агаар
21.40 Ындыг болзажок
21.50 "Кыстар", уран-чечен фильм
23.35 С. Шолоховтун програм-

мазы
00.05 "Кара дээр", уран-чечен фильм, 3-кү сериясы
00.50—01.10 МЕДЭЭЛЕР
"РОССИЯ"
7.00—9.45 Эртегинин мендизи-биле, Россия!
7.20 Шупту улус ынча джир
7.45—7.56 Дамчыдылгалар программасы
9.15 Дежурный кезек
9.45 Бараннарны — почта дамчытыр
10.10 "Миледи", т/с
11.00 МЕДЭЭЛЕР
11.30 Мультипликация
11.35 "Бичи тоянчы", т/с
12.30 "Мээн өг-бүлөм"
13.30 Мультипликация
13.45 Музыка
14.00 МЕДЭЭЛЕР

14.30 "Антонелла", т/с
15.20 "Байлар болгаш алдарлыгылар", т/с
16.15 Музыка
16.25 "Баштайгы ошкакышы-кынар", т/с
17.00 МЕДЭЭЛЕР
17.30 Суурга
"ТЫВА"
17.55 "Байырлыг школа!" Кызылдын № 9 школа-гимназиязындан
18.20 "Эир чуртунун хөөнери", Мароккога бир хун
18.50 МЕДЭЭЛЕР
19.00 "Салым-чол"
19.30 МЕДЭЭЛЕР
19.40 Коллаж
"РОССИЯ"
20.00 МЕДЭЭЛЕР

20.30 Тодаргайы-биле
20.45 Ийи роль
21.30 "Сээн садында чүү үнүп турарыл", уран-чечен фильм
22.40 "Херекти көрүп тур", Даңкынар т/с
Гыраан берген төлөөлөрнүг телесудуну хуралы
23.35 Дежурный кезек
23.50 МЕДЭЭЛЕР
00.20—00.48 Балыктаашкын дугайында чугаалар
НТВ
7.00 БӨГҮН
7.40 Градусник
7.45 Криминал
7.55 Мен — камгалакчызы мен
8.05 Дуза
8.10 Дириг амытаннар дугайында медээлер
8.15 Мультипликация

8.25 Кардан өзээ
8.35 Бөгүн — Москвада
8.50 Акша айтыры
9.00 БӨГҮН
09.10 "Сансет Бичиге ынакшыл болгаш оң чажыттары", т/с
10.00 БӨГҮН
10.15 "Валентина", уран-чечен фильм
11.50 Мультипликация
12.00 БӨГҮН
12.20 "Хуртуден чайла!"
12.30 "Эрги телевизор" көргүзөр
14.00 БӨГҮН
14.20 "Истекчи Нэш Бриджес", т/с
15.20 БО ШАКТА
16.00 БӨГҮН
16.25 "Нью-Йорк. Төп парк", т/с

17.20 Дуза
17.45 Криминал
18.00 БӨГҮН
18.30 БО ШАКТА
19.10 "Сансет Бичиге ынакшыл болгаш оң чажыттары", т/с
20.00 БӨГҮН
20.25 "Истекчи Нэш Бриджес", т/с
21.20 "Ошкакыг", комедия
23.00 БӨГҮН
23.35 Хүнүн маалыры
00.00 Антропология
00.45—01.33 "Бут бөмбүү" клуб
ТВ ЦЕНТР
13.55 МЕДЭЭЛЕР
14.15 "Буруулуу", т/с
15.25 "Экспедиция", барымдаалыг фильм

15.55 МЕДЭЭЛЕР
16.00 "Изгой", уран-чечен фильм, 3-кү сериясы
17.40 Петровка, 38
17.55 МЕДЭЭЛЕР
18.55 Мультипликация
19.55 МЕДЭЭЛЕР
20.30 "Бирги чергенин өлүрүшкүнү", т/с
21.25 "Элвин болгаш хөөруктер", м/с
21.55 МЕДЭЭЛЕР
00.30 "Езулуг будужу", уран-чечен фильм
03.00 "Омерта, азы Ыттавас дугайында саавыр", т/с
05.10—06.40 "Дуврвенер, майор Кардош", уран-чечен фильм

Генеральный июль 9

ОРТ
9.00 МЕДЭЭЛЕР
9.15 "Бинакшылдын нүүрү-биле" т/с
10.15 Маски-шоу
10.40 Смак
11.00 "Сылдыстар дайны", ужураалдарыг сериал
12.00 МЕДЭЭЛЕР
12.15 "Добрий день"
13.00 "Амы-тындан артык салыг", т/с
14.00 Мультипликация
14.30 "Калы" деп программа
15.00 МЕДЭЭЛЕР
15.15 "Гарри—хар кижии", т/с

15.40 "Экватордан келген пассажир", уран-чечен фильм
17.00 "Бинакшылдын нүүрү-биле" т/с
18.00 МЕДЭЭЛЕР
18.15 "Графиня де Монсоро", уран-чечен фильм
19.15 "Лубянкага болган шаш", барымдаалыг детектив
19.45 "Ералаш", к/ж
20.00 ХУУЛААЗЫННАР ШӨЛҮ
20.45 Тамчыктыг удунар, чаштар!
21.00 УЕ
21.35 АГААР
21.40 Ындыг болзажок
21.50 "Кем-херек үлөгедишкенин авено", детектив
23.15 Херээженнер төөгүлери

23.45 "Викингин өжөөни", уран-чечен фильм
01.10—01.30 МЕДЭЭЛЕР
"РОССИЯ"
7.00—9.45 Эртегинин мендизи-биле, Россия!
7.20 Шупту улус ынча джир
7.45 Дамчыдылгалар программасы
8.15—8.28 Мун болгаш бир хонук
9.15 Дежурный кезек
9.45 Бараннарны — почта дамчытыр
10.10 "Миледи", т/с
11.00 МЕДЭЭЛЕР
11.30 Мультипликация
11.35 "Бичи тоянчы", т/с
12.30 "Мээн өг-бүлөм"
13.30 Мультипликация
13.45 Музыка
14.00 МЕДЭЭЛЕР

13.45 Музыка
14.00 МЕДЭЭЛЕР
14.30 "Антонелла", т/с
15.25 "Байлар болгаш алдарлыгылар", т/с
16.20 Музыка
16.30 "Баштайгы ошкакышы-кынар", т/с
17.00 МЕДЭЭЛЕР
17.30 Суурга
"ТЫВА"
18.00 "Стритайы", Аныктар программасы
18.30 МЕДЭЭЛЕР
18.40 "Сүзүглел", Дорт эфир. Тел.: 3-28-88; 3-27-25
19.20 АЗИЯ ТӨВҮ
19.40 Коллаж

"РОССИЯ"
20.00 МЕДЭЭЛЕР
20.30 Тодаргайы-биле
20.45 Горлоок
21.20 "Венециянын бүзүлээшкени", комедия (Италия—Франция)
22.50 Подиум
23.25 Дежурный кезек
23.40 МЕДЭЭЛЕР
00.10—01.43 "Болчукчууну күжү", криминалдыг ши (АКШ)
НТВ
7.00 БӨГҮН
7.40 Градусник
7.45 Криминал
7.55 Мен — камгалакчызы мен
8.05 Дуза
8.10 Дириг амытаннар дугайында медээлер
8.15 Мультипликация

8.10 Дириг амытаннар дугайында медээлер
8.15 Мультипликация
8.25 Кардан өзээ
8.35 Бөгүн — Москвада
8.50 Акша айтыры
9.00 БӨГҮН
9.10 "Сансет Бичиге ынакшыл болгаш оң чажыттары", т/с
10.00 БӨГҮН
10.15 "Куруг рейс", уран-чечен фильм
11.50 Мультипликация
12.00 БӨГҮН
12.20 "Криминалдыг Россия", барымдаалыг сериал
23.40 Хүнүн маалыры
00.05—01.35 "Чуртталгамын

жес", т/с
15.20 БО ШАКТА
16.00 БӨГҮН
16.25 "Нью-Йорк. Төп парк", т/с
17.20 Дуза
17.40 Криминал
18.00 БӨГҮН
18.30 БО ШАКТА
19.10 "Каролина Нью-Йоркта", т/с
20.00 БӨГҮН
20.25 "Дайынчынын дуну", уран-чечен фильм
22.20 "Криминалдыг Россия", барымдаалыг сериал
23.40 Хүнүн маалыры
00.05—01.35 "Чуртталгамын

эр кижизи", уран-чечен фильм
ТВ ЦЕНТР
13.55 МЕДЭЭЛЕР
14.15 "Буруулуу", т/с
15.20 "Экспедиция", барымдаалыг сериал
16.00 "Чаш уругга керээ", уран-чечен фильм
17.45 Мультипликация
20.30 "Бирги чергенин өлүрүшкүнү", т/с
21.25 "Элвин болгаш хөөруктер", м/с
00.30 "Чөөн экспреске ынакшыл", уран-чечен фильм
04.30—06.10 "Дунеки дургун", уран-чечен фильм

Суббота июль 10

ОРТ
8.00 Мультипликация
8.10 "Тускай айтышкын отряды", уран-чечен фильм
9.30 Лама өзү
9.45 Хуу библиотека
10.00 МЕДЭЭЛЕР
10.15 "100 хуу", деп программа
10.45 Эртеги почта
11.15 "Каламбур"
11.50 Смак
12.10 Третьяковкага дедир эгиткени
12.30 Дүрген чалалга
12.55 "Хая көрүн", уран-чечен фильм
14.25 Цивилизация
15.00 МЕДЭЭЛЕР
15.15 "Мен-дир мен, авай!", сериал
15.45 Дириг амытаннар аймаа
15.55 Бут бөмбүү 1998 чылда Делегей чемпиондынын дээр дээр оюннаны
18.00 МЕДЭЭЛЕР
18.15 ТЕМА
18.55 "Ералаш", к/ж
19.15 "Каткы-хөг хааннары", уран-чечен фильм

21.00 УЕ
21.30 АГААР
21.35 "Чажыт материалдар", т/с
23.15 "Бижирректер", уран-чечен фильм
"РОССИЯ"
8.00 Мультипликация
8.10 "Дубровка", уран-чечен фильм
9.30 Мультипликация
10.00 Эртегинин мендизи-биле, чурт!
10.35 Боду бодунга режиссер
11.00 Телеюан
11.45 Баштайгы көрүштен ынакшыл
12.15 Алдын дүлгүр
12.30 ЭКИ МЕДЭЭЛЕР
12.45 Мультипликация
13.05 "Тарзан Ужураалдар төөгүзү", т/с
14.00 МЕДЭЭЛЕР
14.30 Соок тамже ийи баяым
15.00 "Ландрю", криминалдыг комедия
17.00 "Таган танго", барымдаалыг фильм
18.00 "Мээн өг-бүлөм"
19.00 "Эрги квартира"
20.00 МЕДЭЭЛЕР

20.35 "Карлитонун оруу", ши
21.30 АГААР
21.35 "Чажыт материалдар", т/с
00.50—01.46 Оннун оюну
НТВ
8.00 "Улуг амыдырал", уран-чечен фильм, 1-ги сериясы
9.30 БӨГҮН
10.10 Криминал
10.40 Бажың ажлы
11.40 "Кайда-даа база кажанда", уран-чечен фильм, 1-ги сериясы
12.00 БӨГҮН
12.10 Дуза
12.30 Телеюан
13.00 Мергежили — репортер
13.15 "Эрги телевизор"
13.30 "Криминалдыг Россия", барымдаалыг сериал

14.00 БӨГҮН
14.15 "Өлүрүшкүн дугайында ол херээжен бизээ", т/с
15.10 Суд чоруп тур
16.00 БӨГҮН
16.20 "Мен болгаш мээм ыдым", дог-шоу
16.50 Мультипликация
17.30 Антропология
18.20 "Оожум, кырган-авай!", комедия
20.00 БӨГҮН
20.30 "Бут бөмбүү" клуб
21.15 "Полиейжилер академиясы-3", уран-чечен фильм
23.00 БӨГҮН
23.40—01.32 "Өлүрүшкүн машинасы", уран-чечен фильм

"АДА-ЧУРТ" НИИТИЛЕП ПОЛИТИКТИГ ОРГАНИЗАЦИЯ — АНЫЯКТАРГА!
Дээди өөредилге черлеринче өөренип кирер күзелдиг аныяктарга болгаш оларнын ада-иелериниң кичээнгейинге!
Дээди болгаш ортумак тускай өөредилге черлеринче киреринин шылгалдаларын хулээп алырынн дурмун шылгалда дужаап турар уеде боттарнын эргелеринери билеп алыр дизиерезе, математикага аас-биле шылгалда дужаарына белеткенир күзелдиглерин "АДА-ЧУРТ" ниитилеп-политиктиг организация лекцияларынче чалап тур. Күзелдиг кижилер ТываКУ-нун (Ленин кудумчузу, 36) хуралдаар залында июльдун 5,